

5. ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Бондар М. І., д-р екон. наук, завідувач
кафедри обліку підприємницької діяльності

КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Якісна підготовка фахівців-економістів, що відповідали б сучасним вимогам науки, техніки, виробництва — є одним з найважливіших завдань нашої роботи в університеті.

Адаптованість системи освіти до наукового і технічного прогресу в умовах переходу **від принципу** навчання «освіта на все життя» до безперервної освіти досягається шляхом фундаменталізації змісту освіти, підвищення продуктивності методів навчання, формування професійної компетентності викладача.

Якість вищої освіти залежить від багатьох факторів, серед яких суттєве значення має контроль та оцінювання знань студентів, до основних чинників слід віднести: Інтелектуальний потенціал студентів, навчальний процес, навчальна база, інтелектуальний потенціал викладачів. Згідно теми конференції Зупинюся лише на складових навчального процесу (рис. 1).

Оцінка знань студентів, як і поняття якості освіти, трактується в науковій літературі неоднозначно, і не всі його аспекти піддаються чіткій формалізації [1]. Не дивлячись на значну кількість науково-дослідних розробок по даній темі, система оцінки знань все ще дуже далека від досконалості [2].

Не слід забувати і про інші функції оцінки знань. Так, Е. Лебедева, Г. Скок відзначають, що сучасна компетенція викладача передбачає стимулювання навчання, підтримку тих, що навчається, сприяння їх успішній орієнтації у потоці навчальної інформації [3].

Якщо в класичному процесі оцінювання викладач є суб'єктом процесу, а студент — його об'єктом, то на сьогодні, в умовах необмеженості пізнання інформації, безпосередні споживачі освітніх послуг, самі також стають суб'єктами цього процесу. Недосконалості системи оцінювання знань зумовлює незадоволеність

студентів і з'являються звинувачення в необ'єктивності викладачів. Звичайно, задоволення від навчального процесу отримують ті, хто навчається і їх навчання відповідає «нормам якості».

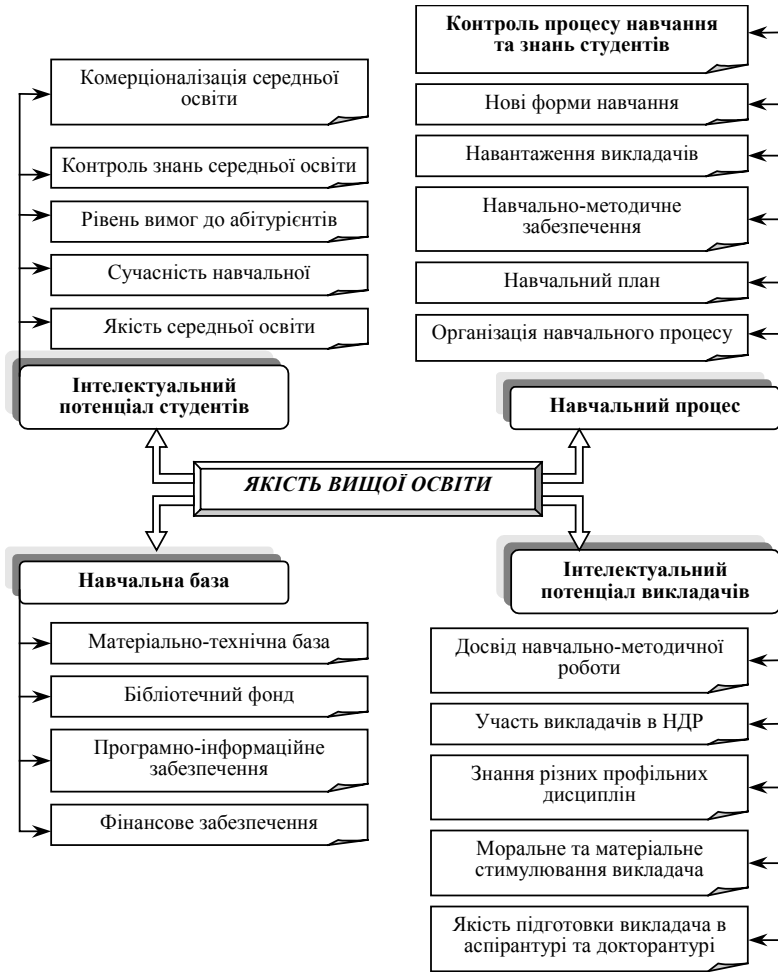

Рис. 1. Система управління якістю навчального процесу в ВУЗі

Тому, існує необхідність у вдосконаленні контролю знань студентів та їх процедури оцінювання.

Контроль процесу навчання та проблема оцінювання знань студентів є актуальним, оскільки не існує чіткого визначення, що має бути об'єктом оцінювання:

- інформованість студентів,
- виконання домашніх індивідуальних завдань,
- вивчення окремих тем дисциплін або ж комплексні знання та уміння, що передбачають завданням викладання дисциплін,
- набуття навиків економічного аналізу й узагальнення економічної інформації, що формуються завдяки цілеспрямованій роботі, в першу чергу, на лекціях, практичних заняттях і консультаціях.

Це пояснюється тим, що ми повинні оцінювати: знання чи вміння виконувати роботу, що визначена освітньо-кваліфікаційними характеристиками фахівця.

Вдосконалення форм і методів контролю привело, зрештою, до необхідності модернізації системи контролюючих дій, що визначило якісну зміну місця контролю в навчальному процесі. Комплексний підхід знайшов вираження в *системі рейтинг-контролю*. Ця система успішно використовується багатьма навчальними закладами як за кордоном, так і у вітчизняних вузах.

Рейтингова система оцінювання — це система визначення якості виконаної студентом навчальної роботи та рівня набутих ним знань, навичок і вмінь, що передбачає оцінювання в балах усіх результатів, досягнутих під час поточного, модульного та підсумкового контролю. В основі рейтингової системи оцінювання лежить поетапний контроль і накопичення відповідних балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність упродовж певного періоду навчання (семестр, навчальний рік, навчання за відповідною програмою). Рейтингова система є комплексною системою і враховує не тільки результати навчання, а й інші складники діяльності студента: проведення наукових досліджень, участь в олімпіадах, конкурсах тощо.

Практичне застосування рейтингової технології навчання призвело, на нашу думку, до появи як позитивних, так і негативних наслідків якості освіти. Одним із основних чинників є недостатня досконалість педагогічних аспектів системи контролю знань студентів.

Аналіз даної проблеми дозволяє виділити протиріччя між об'єктивними суспільно необхідними вимогами до підготовки висококваліфікованого фахівця в будь-якій сфері економічної діяльності і формами контролю за поетапним рівнем знань студентів;

Розглядаючи роль контролю в навчальному процесі, варто зауважити, що контроль, вирішуючи свої завдання, в значній мірі допомагає вирішити і багато загальних завдань підготовки фахівця.

Застосовуючи рейтинг-контроль слід відзначити, що в такому випадку «контроль» розглядається більш об'ємне поняття в порівнянні з «перевіркою», оскільки він передбачає і перманентний

контроль процесу навчання. Проте розвиток теорії контролю призводить до появи нового поняття, як дидактичне діагностування, що поглиблює поняття традиційної перевірки знань. Таке діагностування включає контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистики, аналіз з подальшим прогнозуванням подальшої траєкторії навчання. Наряду з технічною стороною, у вигляді перевірки відповідності стандарту освіти або можливості відстежувати процес навчання в динаміці.

У зв'язку з цим, виникає необхідність у виокремленні контролю поетапного виконання завдань практичної підготовки, що надасть змогу оцінити можливість практичної роботи студента та теоретичної підготовки. З цією метою, вважаємо за доцільне залишити виокремлення оцінювання практичної роботи студента в процесі навчання, з обов'язковим виконанням також на 60 % практичних завдань, які передбачені робочою програмою і надають можливість оцінити професійні компетентності та передбачити цим допуск до підсумкового контролю — іспиту. Це показує існуюча практика, коли студент має 0—9 балів, але він чомусь іде на іспит.

Перевагами такого контролю є:

- стимулювання студента до процесу навчання, оскільки результати оцінювання відображає допуск до іспиту;

- встановлення граничної межі виконання практичних завдань як допуску до іспиту зобов'язуватиме студента виконувати навчальну програму;

- усуне можливість скласти іспит без теоретичної та практичної підготовки.

- забезпечить набуття практичних навиків, що передбачаються освітньо-професійними стандартами освіти.

Проте, не потрібно зводити проведення практичних занять лише до контролю, оскільки мета проведення практичного заняття — розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмій і навичок їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань [4, с. 46]. Надмірне перенасичення контролем, може призвести до погіршення методики викладання дисципліни.

З метою більшої інформованості студентів про результати поточного оцінювання, вважаю за доцільне залишити журнал в академічній групі студента.

Щодо підсумкового оцінювання іспитів, запропоновано відійти від методики приймання іспитів по 5 питаннях екзаменаційного завдання, що не дає можливості оцінити повноту освоєння матеріалу,

лише провокуючи списування та використання шпаргалок. Для наближення якості оцінювання знань та вмій студентів до фактичної реальності необхідно передбачати в екзаменаційному завданні не менше 15—20 завдань, що розраховані на три академічні години.

Такий підхід до підсумкового контролю виконання практичних завдань та окремо теоретичної підготовки підвищить якість освіти шляхом розширення кола питань, що підлягають контролю та визначають основні положення навчальної дисципліни.

Література

1. Ромашкина Г. Ф. Оценка качества образования: опыт эмпирического исследования // Университетское управление: практика и анализ. — 2005. — № 5. — С. 83—88.

2. Слободин А. В., Часовских В. П. Совершенствование оценки знаний методом тестирования // Телематика 2002. Труды Всероссийской научно-методической конференции. — СПб., 2002.

3. Лебедева Е. А., Скок Г. Б. Управление качеством учебного процесса и деятельности преподавателя на основе учета удовлетворенности потребителей образовательных услуг // Университетско управление. — 2005. — № 1(34). — С. 104—108.

4. Положення про організацію навчального процесу в умовах його індивідуалізації та впровадження кредитно-модульної системи. — К.: КНЕУ, 2006. — 152 с.

Кириленко С. А., старш. викл. кафедри аудиту

ОПТИМІЗАЦІЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ПОТОЧНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Додаток до диплому автора цих тез, отриманий у 1983 році, містить назви 33 дисциплін, за якими були отримані екзаменаційні оцінки або заліки. Магістр обліково-економічного факультету 2009 року випуску склав іспити та отримав заліки за 60 дисциплінами (на бакалаврському та магістерському рівнях).

Фонд навчального часу автора тез за 4 роки становив 944 дні (при 6-денному робочому тижні). Фонд навчального часу сучасного магістра при 5-денному робочому тижні становить 910 днів протягом 5 років навчання. Тобто, середня кількість днів на вивчення однієї дисципліни автора тез складала 28,6 дня, а сучасного магістра — 15,2 дня.